

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14.09.1995, sp. zn. 6 Co 1534/95, ECLI:CZ:KSCB:1995:6.CO.1534.1995.1

Číslo: 36/1997

Právní věta: Ustanovení § 63 vyhlášky č. 132/1964 Sb. (železničního přepravního řádu) bylo až do 1.1.1995 za platnosti obchodního zákoníku (zákona č. 513/1991 Sb.) vzhledem k ustanovením § 622 a § 773 obch. zák. nepoužitelné. Na dopravci bylo, aby vzhledem k ustanovení § 622 obch. zák. prokazoval, že škoda na zásilce byla způsobena vadou nebo přirozenou povahou obsahu zásilky, včetně obvyklého úbytku, a že proto za tuto škodu neodpovídá.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 14.09.1995

Spisová značka: 6 Co 1534/95

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Smlouva o přepravě věci

Předpisy: 513/1991 Sb. § 622
§ 773 132/1964 Sb. § 63

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

36/1997 Jo.

Ustanovení § 63 vyhlášky č. 132/1964 Sb. (železničního přepravního řádu) bylo až do 1. 1. 1995 *) za platnosti obchodního zákoníku (zákona č. 513/1991 Sb.) vzhledem k ustanovením § 622 a § 773 obch. zák. nepoužitelné.

Na dopravci bylo, aby vzhledem k ustanovení § 622 obch. zák. prokazoval, že škoda na zásilce byla způsobena vadou nebo přirozenou povahou obsahu zásilky, včetně obvyklého úbytku, a že proto za tuto škodu neodpovídá.

(Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 9. 1995, [6 Co 1534/95](#))

Žalobce se domáhal vůči dopravci - České dráze zaplacení peněžních částek, které představují finanční ekvivalent za množství benzínu, jež bylo podáno k železniční přepravě a žalobci nebylo dodáno.

Okresní soud v Českých Budějovicích spojil ke společnému řízení čtyři žaloby a rozsudkem zčásti žalobě vyhověl a uložil Českým drahám povinnost zaplatit žalobci částku 46 228,58 Kč s 18% úrokem od 1. 1. 1995 do zaplacení, zatím co ohledně částky 2444,02 Kč byla žaloba zamítnuta. Podle uvedeného soudu je s ohledem na ustanovení § 773 obch. zák. vyhláška č. 132/1964 Sb., o železničním přepravním řádu, ve svém ustanovení § 63 odst. 1 písm. e) a odst. 3 v rozporu s ustanovením § 622 odst. 2 obch. zák., a proto nepoužitelná. Proto také obrana žalovaného, pokud poukazuje na to, že při 2 % ztráty kapalin neodpovídá za škodu na přepravované zásilce, neobstojí. Soud prvního stupně proto žalobám zásadně vyhověl a nevyhověl pouze v té části, kde dovedl ztrátu emisemi, které nejsou vyloučeny.

Žalované dráhy se v odvolání domáhaly toho, aby žaloba byla zcela zamítnuta. V této věci šlo o přepravu zboží, u kterého již z povahy zboží dochází k částečným ztrátám a částečný úbytek přepravovaného zboží se přímo předpokládá. Rozsah obvyklého úbytku je stanoven přímo v obecně závazné normě – v ustanovení § 63 odst. 3 vyhlášky č. 132/1964 Sb. Proto použití tohoto ustanovení není v rozporu s ustanovením § 773 obch. zák., neboť použitím tohoto ustanovení nedochází k omezování odpovědnosti dopravce nad rámec ustanovení § 622 odst. 2 písm. b) obch. zák. Žalobce navrhoval potvrzení rozsudku, neboť žalované dráhy neprokázaly, že vzniklé ztráty jsou důsledkem obvyklého úbytku.

Krajský soud v Českých Budějovicích spojil ke společnému projednání s touto věcí i další věc mezi týmiž účastníky, ve které rovněž žalovaný podal odvolání. Z podaných odvolání vyplývá, že není napaden výrok rozsudku, kterým je zčásti návrh žalobce zamítán. Protože odvolací soud přezkoumává napadené rozsudky pouze v mezích, ve kterých se odvolatel přezkoumání domáhá (§ 212 odst. 1 o. s. ř.), není tento zamítavý výrok odvoláním napaden a samostatně nabyl právní moci.

Mezi účastníky nejsou sporná skutková zjištění, týkající se množství benzínu podaného k přepravě, množství dodaného benzínu a hodnoty benzínu. Účastníci shodně požadovali od soudu jen právní zhodnocení tohoto skutkového stavu, především v otázce, zda platný obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.) se dotkl ustanovení § 63 železničního přepravního řádu (vyhlášky č. 132/1964 Sb.).

Podle ustanovení § 63 odst. 1 železničního přepravního řádu se železnice zproští své odpovědnosti za ztrátu tehdy, jestliže ztráta byla způsobena mimo jiné zvláštní povahou zásilky. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení mohla-li podle okolností případu ztráta vzniknout právě z této příčiny, vychází se z fikce, že z této příčiny škoda vznikla. Oprávněný však má podle tohoto ustanovení právo dokázat, že škoda nevznikla zcela nebo zčásti z této příčiny. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení u zboží, které pro svou zvláštní přirozenou povahu ztrácí za přepravy na váze, odpovídá železnice bez zřetele k projeté vzdálenosti jen za tu část ztráty na váze, která přesahuje u kapalin 2 % (hmotnosti).

Naproti tomu obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.) v ustanovení § 622 o smlouvě o přepravě věci stanoví, že dopravce odpovídá za škodu na zásilce, jež vznikla po jejím převzetí dopravcem až do jejího vydání příjemci, ledaže ji dopravce nemohl odvrátit při vynaložení veškeré odborné péče. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení za škodu na zásilce však dopravce neodpovídá, jestliže prokáže, že škoda byla způsobena mimo jiné vadou nebo přirozenou povahou obsahu zásilky včetně obvyklého úbytku (písm. b/).

Znamená to tedy, že železniční přepravní řád vyloučil odpovědnost železnice za ztrátu 2 % přepravovaných kapalin. Obchodní zákoník však v uvedených ustanoveních zakotvuje, že za škodu na zásilce dopravce neodpovídá tehdy, jestliže prokáže, že škoda byla způsobena přirozenou povahou obsahu zásilky včetně obvyklého úbytku. Zatímco ustanovení § 63 železničního přepravního řádu (vyhlášky č. 132/1964 Sb.) odpovědnost železnice za určitou kvalifikovanou ztrátu přímo vylučuje (a případné důkazní břemeno ukládá odesílateli či příjemci), ustanovení § 622 obch. zák. pouze stanoví důvod, na jehož základě dopravce se své odpovědnosti může zprostit (ukládá důkazní povinnost

dopravci). Obě ustanovení spočívají na zcela jiném základě.

Nelze přehlédnout, že ustanovení § 63 železničního přepravního řádu předpokládá paušální ztrátu 2 % kapalin. Soud prvního stupně měl k dispozici znalecký posudek znalce Ing. V. J., který se zabýval možností váhového úbytku pohonných hmot během přepravy v železničních kotlových vozech. Znalec dovodil, že již zjištění přesného množství emisí je technicky velmi náročné a prakticky neuskutečnitelné. Odkázal však na studii Vysoké školy chemicko - technologické v Praze z prosince 1992, v níž byl pro automobilové benzíny vyjádřen emisní faktor 730 g na tunu obratu látky, což znamená, že maximálně možné množství emisí může při přípustné hmotnosti nákladu kotlového vozu 43,5 tuny činit 31,7 kg benzínu na jeden vůz. Znalec jednoznačně uvádí, že v žádném případě ztráta hmotnosti nemůže dosáhnout výše 2 % z přepravovaného nákladu.

Ustanovení § 63 odst. 2, věta druhá a třetí, vyhlášky č. 132/1964 Sb. vychází z předpokladu vyvratitelné fikce vzniku škody a zároveň současně vylučuje odpovědnost za tuto škodu. Ustanovení § 622 obch. zák. vychází pouze z možnosti deliberace. Ustanovení § 63 železničního přepravního řádu je proto podle odvolacího soudu v rozporu s ustanovením § 622 obch. zák., ale je v rozporu i se současnými vědeckými a technickými poznatky. Proto je třeba přisvědčit soudu prvního stupně, pokud dovodil, že ustanovení § 63 železničního přepravního řádu bylo s ohledem na ustanovení § 773 obch. zák. nepoužitelné.

Pak ovšem žalované dráhy neměly vycházet z fikce, že na základě zvláštní povahy zásilky škoda skutečně vznikla, ale měly prokazovat, že za škodu neodpovídají na základě obvyklého, a nikoli odhadem stanoveného úbytku. Žalované dráhy se své odpovědnosti za škodu nepokusily ani zprostit, neboť vycházely ze stálé použitelnosti ustanovení § 63 železničního přepravního řádu (vyhlášky č. 132/1964 Sb.). Proto soud prvního stupně neměl přihlížet k možnému obvyklému úbytku automobilového benzínu při přepravě žalovaným dopravcem, ačkoliv samotný dopravce tohoto liberačního důvodu se ani žádným způsobem nedovolával.

Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil jako věcně správný podle ustanovení § 219 o. s. ř. a přiznal úspěšnému žalobci i náklady odvolacího řízení, jejichž výši blíže v odůvodnění svého rozsudku rozvedl.

*) Nyní ovšem srov. § 65 zákona č. 266/1994 Sb. a článek 41 Úmluvy o mezinárodní přepravě (COTIF).